

Uddannelsesløft betaler sig. Specielt nu.

Flere unge er begyndt at uddanne sig, og det er en glædelig udvikling. Det er glædeligt, fordi uddannelse er forbundet med store fordele, både for den unge selv og for samfundet. Men gennem de senere år har vi mistet mange ufaglærte arbejdspladser, der ikke ser ud til at komme igen. Derfor er det vigtigt at understrege, at uddannelsesløft også særligt gavner voksne uden uddannelse.

Kontakt

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Fordelene ved uddannelse er en lavere risiko for ledighed, højere beskæftigelse og en større produktivitet, afspejlet i en højere løn. Det har en lang række analyser slået fast, herunder analyser fra Det Økonomiske Råd, fra Skattekommisionen og fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE).

Samtidig har den øgede andel af unge, der uddanner sig, afdæmpet stigningen i ledigheden. Uddannelse har på den måde også fungeret som et klogt alternativ til ledighed – klogt, fordi den unge derved investerer i sin fremtid.

Gennem krisen har vi mistet mange ufaglærte arbejdspladser, blandt andet i industrien. Samtidig er det ikke givet, at de mange ufaglærte arbejdspladser, der er forsvundet under krisen, overhovedet kommer igen. Derfor er det også centralt for både den samfundsøkonomiske udvikling, for det offentlige økonomi og for den enkelte at spørge, om de positive uddannelseseffekter også gør sig gældende for den store gruppe af voksne danskere, der i dag er uden uddannelse.

Og det gør de.

Sammenligner man med ufaglærte, er afkastet ved at tage en uddannelse til faglært ikke ubetydeligt. Tidligere analyser fra AE har vist, at der er store gevinster forbundet med at uddanne ufaglærte til faglærte. Denne gevinst følger både af, at faglærte har lavere ledighed end ufaglærte – og af, at faglærte har en højere produktivitet og løn end ufaglærte. Endelig er der blevet peget på såkaldte fælleseffekter af uddannelse, som følger af, at det kan have en gunstig effekt også for kollegernes produktivitet, hvis én uddanner sig. For ikke at overvurdere effekterne, er fælleseffekterne dog ikke medtaget her.

Samfundsgevinsterne ved at uddanne ledige ufaglærte til faglærte er vist i tabel 1. Samlet er der gevinster for samfundet på ca. 15.000 kr. årligt, som kommer ved en øget produktion sammenlignet med, hvad den ufaglærte *ville have* leveret *uden* uddannelsen.

I den modsatte retning trækker, at der selvfølgelig også er udgifter forbundet med at uddanne ufaglærte. En del af udgiften i forbindelse med et løft fra ufaglært til faglært er forbundet med, at man ikke arbejder, mens man uddanner sig, og at der derfor kommer til at "mangle" en produktion, mens uddannelsen varer. For personer med en forhøjet ledighedsrisiko – sådan som de ufaglærte har, især under en lavkonjunktur – er det væsentligt, at en større del af denne gruppe *alligevel* er ledige og altså *i forvejen* ikke arbejder.

Værdien af den "manglende" produktion, mens en ufaglært er under uddannelse til faglært, kan anslås til ca. 120.000 kr. og hænger sammen med bidraget til produktionen, som den ufaglærte *ellers ville have*

/avet, hvis ikke vedkommende var under uddannelse, fratrasket den produktion, der udføres under uddannelsen, fx i praktikperioder. Nogle af de ufaglærte ville således have været i job, mens andre ville have været ledige, hvis ikke de i stedet var under uddannelse.

Hertil kommer driftsudgifter til selve uddannelsen, dvs. betaling for undervisning, lokaler, materialer osv. Driftsudgifterne er anslået ca. 70.000 kr. Samlet set er udgiften for samfundet på omkring 190.000 kr.

Det anslås, at ufaglærte, der løftes til en faglært uddannelse bidrager med ca. 330.000 kr. ekstra til samfundsøkonomien. Fratrasket udgiften til uddannelse, bidrager ufaglærte, der løftes til faglærte, som gennemsnit til samfundet med ekstra ca. 140.000 kr. pr. person.

Der er altså betydelige gevinster at hente ved at sørge for voksenuddannelse til de ufaglærte, så de kan blive løftet til et faglært niveau. Også når man modregner den udgift, der er forbundet med at gennemføre uddannelsen.

En lang række analyser har slået fast, at Danmark vil komme til at mangle faglærte og have et overskud af ufaglærte. Øges arbejdsstyrkens uddannelsesniveau ikke tilstrækkeligt i de kommende år, risikerer vi at få lagt en alvorlig bremse på den økonomiske vækst og velstandsudvikling i Danmark.

Samfundsøkonomisk er det en stor fordel at sørge for uddannelsesløftet nu, hvor der er ledighed, fordi mange ufaglærte *alligevel* er ledige og derfor ikke koster samfundet lige så store summer i tabt produktion at uddanne som ellers. Derudover må man ikke glemme, at uddannelse både for den enkelte og for Danmark er en væsentlig investering i at kunne klare sig i konkurrencen i det 21. århundrede. Et uddannelsesløft nu er et klogt alternativ til ledighed – og en god investering for Danmark.

Debatanalyse bragt i Politiken d. 16. april 2014